

คู่มือผู้ป่วยโรคมะเร็งที่รับยาเคมีบำบัด

ชื่อ/นามสกุล .....

HN .....

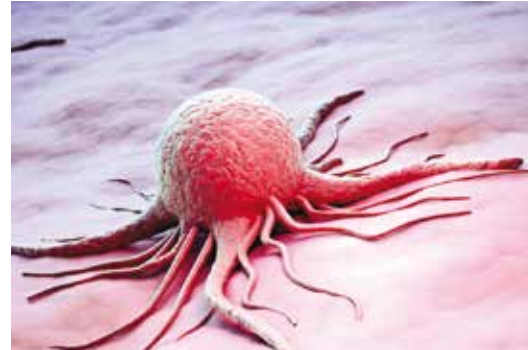
ประวัติการตรวจรักษา

วันที่	สูตรยาเคมีบำบัด	นัดครั้งต่อไป	อาการข้างเคียงที่พบ

ข้อควรรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคมะเร็ง

โรคมะเร็ง...คืออะไร?

โรคมะเร็ง คือ โรคที่เกิดจากเซลล์ในร่างกายมีการเจริญเติบโตอย่างผิดปกติไม่สามารถทำหน้าที่ได้ตามปกติ และยังบุกรุกทำลายเนื้อเยื่อใกล้เคียง และกระจายไปยังอวัยวะอื่นได้

โรคมะเร็ง เป็นโรคที่พบได้บ่อยในปัจจุบัน สาเหตุของโรคมะเร็งมีหลายประการ เช่น ความผิดปกติทางพันธุกรรม หรือวิถีการดำรงชีวิตที่กระทำมาเป็นเวลานาน ได้แก่ การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา การรับประทานอาหารที่มีสารก่อมะเร็งปนเปื้อน อาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ขาดการออกกำลังกาย หรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีมลพิษสูง เป็นต้น

โรคมะเร็งสามารถรักษาให้หายขาดหรือไม่

มีวิธีการรักษาแบบใดบ้าง ?

โรคมะเร็งเป็นโรคที่ป้องกันได้ มะเร็งบางชนิดสามารถรักษาให้หายขาดได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อตรวจพบโรคในระยะเริ่มต้น ถึงแม้ว่าจะป่วยเป็นโรคมะเร็งในระยะลุกลาม หรือเป็นมะเร็งชนิดที่มีโอกาสหายขาดได้น้อย ในปัจจุบันมีวิธีการรักษาที่สามารถช่วยลดความรุนแรงของโรค ทำให้ผู้ป่วยมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น ดังนั้นผู้ป่วยและครอบครัวจึงควรมีกำลังใจ เข้ารับการรักษาดังแต่เนิ่น ๆ และรักษาอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้มีอาการแยลงและเพิ่มโอกาสในการรักษาโรคให้หายขาด

การรักษามะเร็งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การผ่าตัด การฉายรังสี การใช้ยาในกลุ่มฮอร์โมน หรือการใช้ยาเคมีบำบัด ซึ่งแพทย์จะเลือกวิธีที่เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละรายซึ่งอาจแตกต่างกัน โดยพิจารณาจากชนิดของมะเร็ง ระยะของโรค และพยายามเลือกใช้วิธีที่มีโอกาสหายขาดมากที่สุด และมีผลข้างเคียงน้อยที่สุด

ผลข้างเคียงจากการรักษาโรคมะเร็งมีมากน้อยแค่ไหน

ป้องกันได้หรือไม่ ?

ไม่ว่าจะรักษาโรคมะเร็งด้วยวิธีใดก็ตาม ผลข้างเคียงอาจเกิดขึ้นได้ในขณะที่ผู้ป่วยได้รับการรักษาอยู่ที่โรงพยาบาล หรือระหว่างพักรักษาตัวอยู่ที่บ้าน เมื่อมีอาการเกิดขึ้นอาจปรากฏอยู่เป็นเวลานานหรือหายเองได้หลังจากสิ้นสุดการรักษา ผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นนั้นจะมากหรือน้อยขึ้นกับวิธีการรักษา ความแข็งแรง และความต้านทานของผู้ป่วยซึ่งแต่ละคนอาจแตกต่างกันไป

การเรียนรู้ถึงผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น และแจ้งอาการให้แพทย์ทราบอย่างละเอียด จะช่วยให้แพทย์สามารถวางแผนการรักษาหรือใช้ยาป้องกันผลข้างเคียงเหล่านั้นได้ การดูแลตนเองอย่างเหมาะสม จะช่วยลดอาการและความรุนแรงของผลข้างเคียง ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการรักษา และทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้

ผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นจากการได้รับยาเคมีบำบัด

และแนวทางการดูแลตนเองเพื่อป้องกันหรือลดผลข้างเคียง

1. การติดเชื้อ

ยาเคมีบำบัดมีผลข้างเคียงในการกดการทำงานของไขกระดูก ซึ่งมีหน้าที่ในการสร้างเม็ดเลือดขาว เม็ดเลือดขาวมีหน้าที่สำคัญในระบบภูมิคุ้มกัน จะช่วยป้องกันและทำลายเชื้อโรคที่เข้าสู่ร่างกาย ดังนั้นผู้ที่ได้รับยาเคมีบำบัดอาจมีจำนวนเม็ดเลือดขาวลดลง จึงมีโอกาสติดเชื้อได้ง่ายกว่าปกติ

เชื้อที่กล่าวถึงนี้ คือ เชื้อโรคที่คนปกติเป็นกันอยู่ เช่น หวัด ไข้หวัด ท้องเสีย เป็นต้น ในคนที่มีภูมิคุ้มกันปกติ หากได้รับเชื้อเข้าสู่ร่างกายก็อาจจะไม่ติดเชื้อ หรือมีอาการไม่รุนแรง แต่คนที่มีเม็ดเลือดขาวต่ำ เมื่อได้รับเชื้อก็จะติดเชื้อได้ง่ายและอาจมีอาการรุนแรง หากเชื้อโรคเข้าสู่กระแสเลือดและรักษาไม่ทันก็จะทำให้เสียชีวิตได้ ดังนั้นจึงควรดูแลรักษาสุขภาพมากเป็นพิเศษ เพื่อป้องกันการติดเชื้อ

ข้อควรปฏิบัติเพื่อหลีกเลี่ยงการติดเชื้อ

1. หลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เช่น ไม่ควรเข้าไปใกล้คนที่ไม่สบาย เช่น เป็นหวัด ไอ ไม่ใช้ของใช้ส่วนตัวร่วมกับผู้อื่น เช่น ผ้าเช็ดหน้า การอยู่ในสถานที่ที่มีคนมาก ๆ เช่น ตลาดนัด ซึ่งจะเสี่ยงต่อการได้รับเชื้อโรคหากจำเป็นต้องอยู่ในสถานที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อควรสวมหน้ากากอนามัย
2. ทานอาหารที่สุก สะอาด หลีกเลี่ยง อาหารหมักดอง หรือไม่ม่ีภาชนะปิดมิดชิด
3. หลีกเลี่ยงการเข้าไปใกล้สัตว์ เช่น สุนัข แมว เพราะสัตว์เหล่านั้นมักมีเชื้อโรคติดอยู่ด้วย
4. ดูแลรักษาความสะอาดของร่างกายเป็นประจำ ล้างมือบ่อย ๆ และระวังอย่าให้เกิดแผล เพราะเชื้อโรคจะเข้าทางบาดแผลได้ง่าย หากจะทำงานที่เสี่ยงต่อการเกิดบาดแผลหรือทำสวนก็ควรสวมถุงมือยาง และสวมรองเท้า
5. หลังจากได้รับยาเคมีบำบัด 1-2 สัปดาห์ ถ้ามีไข้สูงกว่า 38 องศาเซลเซียส หนาวสั่น เลือดออก หรือหน้ามืด ควรรีบไปโรงพยาบาลโดยด่วน หากไม่พบแพทย์ผู้รักษา ให้แจ้งแพทย์ที่ให้การรักษาในขณะนั้นว่าได้รับยาเคมีบำบัดมา แพทย์จะได้ตรวจหาปริมาณเม็ดเลือดขาว และให้ยาปฏิชีวนะทันทีหากพบว่ามีอาการติดเชื้อ

ถ้ามีอาการดังนี้ เช่น เจ็บคอ ไอ หอบเหนื่อย ปวดศีรษะ ปัสสาวะแสบขัด ท้องเสีย หรืออาการเจ็บป่วยใด ๆ ที่ผิดปกติ ต้องมาพบแพทย์โดยไม่ต้องรอให้ถึงวันนัด

ควรปฏิบัติตามคำแนะนำทั้ง 5 ข้อที่กล่าวมาอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง 1-2 สัปดาห์หลังจากได้รับยาเคมีบำบัดแต่ละครั้ง เพราะเป็นช่วงที่ร่างกายมีเม็ดเลือดขาวลดลงมาก

2. อาการอ่อนเพลีย เหนื่อยล้า

ในช่วงที่เจ็บป่วย ร่างกายต้องการพลังงานมากขึ้นเพื่อซ่อมแซมเนื้อเยื่อส่วนที่สึกหรอ อย่างไรก็ตามทั้งตัวโรคมะเร็งเองและผลข้างเคียงจากการรักษาอาจทำให้ผู้ป่วยเบื่ออาหาร กินได้น้อย ทำให้เกิดอาการอ่อนเพลีย ซึ่งจะมีอุปสรรคต่อการรักษา ดังนั้นผู้ป่วยจึงควรปฏิบัติดังต่อไปนี้

ข้อควรปฏิบัติ

1. พยายามกินอาหารให้ได้มากที่สุด ถ้าในแต่ละมื้อกินได้ไม่มาก ก็ควรกินทีละน้อยแต่บ่อย ๆ ครั้ง
2. เลือกอาหารที่มีพลังงานสูง เช่น ไข่ นม เนย ขนมหวานที่มีกะทิ เค้ก ขนมปัง ไอศกรีม เนื้อสัตว์ที่ย่อยง่าย เช่น เนื้อปลา เนื้อไก่ เป็นต้น
3. ดื่มน้ำให้เพียงพอ (วันละ 8 แก้ว) โดยไม่จำเป็นต้องเป็นน้ำเปล่า แต่อาจดื่มน้ำหวานปั่นใส่นม น้ำผลไม้ เครื่องดื่มเกลือแร่ หรือ ซุปต่าง ๆ
4. พักผ่อนให้เพียงพอ หรือนอนหลับให้มาก โดยเฉพาะช่วงกลางคืน แต่อย่าลืมว่าการพักผ่อนไม่ใช่การนอนเฉย ๆ ตลอดทั้งวัน ควรทำกิจกรรมที่ผ่อนคลาย เช่น ฟังเพลง ฟังธรรมะ และควรรอกำลังกายเบา ๆ เช่น เดินเล่น เล่นโยคะ ทำงานบ้าน เป็นต้น ที่สำคัญที่สุด คือ พยายามทำให้ใจให้ปลอดโปร่ง แน่ใจว่าผู้ป่วยเป็นมะเร็งย่อมมีความเครียดและกังวลเป็นธรรมดา แต่ขอให้ท่านมั่นใจว่าแพทย์ และทีมรักษาจะพยายามรักษาท่านอย่างดีที่สุด

3. เจ็บปาก หรือเป็นแผลในปาก

อาการเจ็บปากหรือเป็นแผลในปากอาจเกิดขึ้นได้บ่อยในกรณีที่ได้รับยาเคมีบำบัดหรือฉายรังสีบริเวณช่องปาก ซึ่งอาจทำให้เยื่อในช่องปากและลำคอถูกทำลายไปด้วย ผู้ป่วยอาจมีอาการปากแห้ง คอแห้ง เจ็บในปาก หรือลำคอ ทำให้กลืนลำบากรู้สึกไม่อยากกินอาหาร จึงส่งผลให้อ่อนเพลียได้

ข้อควรปฏิบัติ

1. รักษาความสะอาดในช่องปากอย่างสม่ำเสมอ โดยทำความสะอาดฟันและช่องปาก หลังอาหารทุกมื้อด้วยการบ้วนปากด้วยน้ำเกลือ หรือน้ำยาบ้วนปากที่ไม่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์
2. ใช้แปรงสีฟันที่มีขนอ่อนนุ่ม และยาสีฟันที่มีฤทธิ์อ่อนไม่มีรสซ่า
3. ก่อนเริ่มรักษา มะเร็ง แพทย์จะแนะนำให้ท่านไปพบทันตแพทย์เพื่อซ่อมแซม หรืออุดฟันให้เรียบร้อย เพื่อป้องกันการติดเชื้อหลังจากที่ได้รับยาเคมีบำบัด
4. ควรพยายามดื่มน้ำบ่อย ๆ หรืออมน้ำแข็งก้อนเล็ก ๆ เพื่อป้องกันหรือบรรเทาอาการปากแห้ง คอแห้ง **อย่างไรก็ดี ในผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดที่มีชื่อสามัญทางยาว่า ออกซาลิพลาติน (oxaliplatin) ห้ามอมน้ำแข็ง กินอาหารที่มีความเย็น หรือสัมผัสของเย็นโดยเด็ดขาด เพราะจะทำให้เกิดผลข้างเคียงต่อระบบประสาท เช่น มือชาเท้าชามากขึ้น และอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตได้**
5. **หลีกเลี่ยง**อาหารที่ร้อนจัด เย็นจัด หรือเผ็ดร้อน ซ้ำ รวมถึงอาหารที่แข็ง ๆ เคี้ยวยาก อาหารระคายเคืองปาก และอาหารหมักดอง
6. **งด** เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ งดสูบบุหรี่ เพราะจะทำให้ระคายช่องปากมาก จะเจ็บ

ปากมากขึ้น และแผลหายช้า

7. เลือกทานอาหารอ่อน ๆ ลื่น กลืนง่าย เช่น วุ้นเส้น ขนมจีน ลอดช่อง ซาหริ่ม เป็นต้น ซึ่งจะทานง่าย ไม่ต้องเคี้ยว และให้พลังงานสูงอีกด้วย
8. ถ้าเกิดแผลในปากจำนวนมาก มีขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าพบว่ามีฝ้าสีขาวหนา ชูดไม่ออก แสดงว่ามีการติดเชื้อราในช่องปาก ต้องแจ้งให้แพทย์ทราบเพื่อที่แพทย์จะได้สั่งยารักษาและบรรเทาอาการเจ็บปวด หรือนัดมาตรวจช่องปากบ่อยขึ้น

4. ท้องเดิน

ท้องเดิน อาจเกิดจากยารักษามะเร็งบางชนิด หรือเกิดจากการฉายรังสีบริเวณท้อง และเชิงกราน หรือแม้แต่ยาปฏิชีวนะบางชนิด

ข้อควรปฏิบัติ

1. ให้ลำไส้ได้พักบ้าง โดยกินอาหารให้น้อยลงกว่าปกติ ช่วงระยะเวลาสั้น ๆ เพื่อให้ลำไส้บีบตัวน้อยลง
2. ดื่มน้ำชาอุ่น ๆ (อย่าให้ร้อนหรือเย็นเกินไป)
3. เมื่ออาการดีขึ้น ค่อย ๆ เพิ่มปริมาณอาหารที่มีกากใยน้อย เช่น ข้าวต้ม โจ๊ก กลัวยมันบด ฯลฯ
4. ขณะท้องเดิน อย่าทานผักดิบ ผลไม้ เมล็ดธัญพืช เช่น ข้าวโพด ข้าวซ้อมมือ ถั่วต่าง ๆ รวมทั้งกาแฟ
5. ถ้ามีท้องเดินติดต่อกันนานกว่า 48 ชั่วโมง หรือน้อยกว่า 48 ชั่วโมง แต่มีอาเจียนร่วมด้วย ควรแจ้งให้แพทย์ทราบโดยเร็ว

5. ผมร่วง

1. ยารักษามะเร็งส่วนมากจะทำให้ผมร่วง จะมากหรือน้อยแล้วแต่ชนิดและปริมาณของยาเคมีบำบัด
2. โดยทั่วไปผมจะเริ่มร่วงประมาณ 3 สัปดาห์ หลังจากได้รับยารักษามะเร็ง บางรายอาจจะเริ่มร่วงตั้งแต่ 7 วัน หลังได้รับยา
3. ผมร่วง เป็นการร่วงชั่วคราว ผมบางส่วนจะร่วงไป บางส่วนจะเริ่มงอกในช่วงระยะเวลาที่ได้รับยารักษามะเร็ง และจะเริ่มงอกทั่วศีรษะประมาณ 6-8 สัปดาห์หลังจากได้รับยารักษามะเร็งชุดสุดท้าย
4. หากมีผมร่วงมาก จนทำให้ความรู้สึกไม่มั่นใจในตัวเอง อาจเลือกซื้อวิกที่เข้ากับบุคลิกหรือสวมหมวก
5. เส้นผมที่งอกขึ้นใหม่ มักจะมีลักษณะเป็นเส้นเล็กนุ่มเหมือนผมเด็ก และมักจะหยักคก บางรายสีผมอาจจะเปลี่ยนไป แต่ส่วนใหญ่จะมีสีคงเดิม

ข้อควรปฏิบัติ

1. ก่อนได้รับยารักษามะเร็ง หรือฉายรังสีบริเวณศีรษะ (ฉายรังสีบริเวณอื่นผมจะไม่ร่วง) ต้องสอบถามแพทย์ให้เข้าใจเสียก่อน เพื่อเตรียมใจ เพราะมีผมร่วงทั้งศีรษะ จะทำให้ผู้ป่วยมีปมด้อย หงุดหงิดได้
2. การเตรียมตัวแต่เนิ่น ๆ เมื่อรู้ว่าต้องได้รับยารักษามะเร็งชนิดที่ทำให้ผมร่วง ควรตัดผมให้สั้นไว้ก่อนล่วงหน้า เวลาผมร่วงจะได้ไม่เป็นที่สะดุดตาแก่ผู้อื่นอย่างเด่นชัด
3. นอกจากผมจะร่วงแล้ว ขนในที่อื่น ๆ ของร่างกาย เช่น คิ้ว ฯลฯ ก็อาจร่วงด้วย (ชั่วคราว) การเขียนคิ้วจะแก้ปัญหานี้ได้เป็นอย่างดี

6. ความผิดปกติที่เล็บ

ผู้ป่วยบางรายอาจสังเกตเห็นความผิดปกติที่เล็บมือและเล็บเท้าได้ อันเนื่องมาจากการได้รับการรักษาต่อเนื่องกัน โดยเล็บอาจมีสีคล้ำ หรือเป็นสีเหลือง และขึ้นผิวดรูป จะทำให้เกิดปัญหาด้านความสวยงาม และอาจรู้สึกเจ็บได้ อย่างไรก็ตามอาการดังกล่าวจะค่อย ๆ ดีขึ้นภายหลังการหยุดยาแล้ว

ข้อความปฏิบัติ

1. รักษาความสะอาดของเล็บและตัดให้สั้นอยู่เสมอ
2. ทำให้มือและเล็บชุ่มชื้นโดยอาจใช้โลชั่นทาบริเวณมือและเล็บ
3. สวมถุงมือเพื่อป้องกันมือและเล็บขณะทำงานบ้าน
4. ถ้าอาการเป็นมากควรปรึกษาแพทย์

7. ผื่นที่ผิวหนัง

ผื่นที่ปรากฏขึ้นมักจะมีสีแดงนูนเล็กน้อย บริเวณ ฝ่ามือ ฝ่าเท้า ซึ่งอาจทำให้ผิวลอกได้ ผื่นเหล่านี้มักเกิดขึ้นภายในสัปดาห์แรกหลังจากได้รับยาต้านมะเร็ง ซึ่งโดยมากมักจะหายไปเองโดยไม่ต้องได้รับการรักษาใด ๆ

8. อาการบวมที่มือ เท้า และขา

อาการบวมดังกล่าวเกิดจากการคั่งของน้ำ ซึ่งอาจเกิดขึ้นหลังจากการได้รับยาต้านมะเร็งติดต่อกันเป็นเวลานาน โดยอาการดังกล่าวจะลดลง หรือไม่เกิดขึ้นเลยจากการใช้ยาสเตียรอยด์ เพื่อป้องกันในช่วงที่ได้รับยาต้านมะเร็ง

9. คลื่นไส้ อาเจียน

อาการคลื่นไส้ อาเจียน เป็นอาการพบได้บ่อยจากการใช้ยาเคมีบำบัด ซึ่งแพทย์ผู้ทำการรักษามักจะให้ยาเพื่อลดอาการดังกล่าวด้วยเสมอ

ข้อความปฏิบัติ

1. ก่อนเริ่มการรักษาครั้งแรกควรถาม

แพทย์ผู้รักษาเกี่ยวกับผลข้างเคียงที่อาจจะเกิดขึ้น โดยเฉพาะอาการคลื่นไส้ อาเจียน เพื่อเตรียมตัว เตรียมใจและขอร้องให้แพทย์สั่งยาแก้ อาเจียนไว้ล่วงหน้า

2. เมื่อมีอาการเกิดขึ้น ขอให้บอกแพทย์หรือพยาบาลทันทีอย่าได้เกรงใจแม้ว่าแพทย์จะให้ยารักษาแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้ามีคลื่นไส้หรืออาเจียนนานกว่า 24 ชม. แล้ว ยังไม่ทุเลาลง แม้ว่าจะได้ยาแก้ อาเจียนแล้วก็ตาม
3. เมื่อแพทย์สั่งยาป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียนชนิดกิน ขอให้กินยาตามสั่งอย่างเคร่งครัด เช่นทุก 6 ชม. แม้ว่าเมื่อถึง 6 ชั่วโมงแล้วยังไม่มีอาการคลื่นไส้ อาเจียนก็ตาม
4. อย่าได้กังวลในเรื่องคลื่นไส้ อาเจียน ปัจจุบันนี้ยาดี ผู้ป่วยส่วนมากจะสามารถผ่านการรักษาจนครบ โดยไม่มีอาการคลื่นไส้ อาเจียนเลย

10. ปวดข้อและกล้ามเนื้อ

อาการปวดหรืออ่อนล้า บริเวณข้อต่อและกล้ามเนื้อ เป็นสิ่งที่อาจพบได้ภายใน 2-3 วัน หลังจากการรักษาด้วยยาต้านมะเร็ง ซึ่งอาการเหล่านี้มักเป็นอยู่ในระยะสั้น ๆ และหายไปภายในหนึ่งสัปดาห์ แต่ถ้าผู้ป่วยรู้สึกว่ามีอาการมากควรรีบแจ้งพยาบาลหรือแพทย์ที่ทำการรักษาให้ทราบด้วย

11. น้ำตาไหลมาก

การรักษาด้วยยาต้านมะเร็งบางชนิด อาจทำให้มีอาการน้ำตาไหลมากผิดปกติ ซึ่งเกิดจากการอุดตันที่ท่อน้ำตา พบได้ในผู้ที่ได้รับยาติดต่อกันเป็นระยะเวลาเวลานาน และอาการนี้จะหายไปเองภายหลังจากการหยุดยา อย่างไรก็ตามหากพบว่าอาการดังกล่าวเป็นมากควรแจ้งให้แพทย์ทราบเพื่อขอคำแนะนำในการรักษาต่อไป

ระหว่างรับการรักษาคควรปฏิบัติดังนี้

1. พักผ่อนให้เพียงพอ 6-8 ชั่วโมงต่อวัน, รับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ ดื่มน้ำมาก ๆ 2-3 ลิตร หรือ 8-12 แก้วต่อวัน ตลอดช่วงที่ได้รับการรักษา น้ำจะช่วยให้ร่างกายทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยขับของเสียที่เกิดจากการรับยาเคมีบำบัด ฉายแสงออกจากร่างกายได้ดีขึ้น
2. **งด!!! รับประทานของหมักดอง อาหารสุก ๆ ดิบ ๆ ยาต้มยาหม้อ ยาจีน และสมุนไพรทุกชนิด** โดยเฉพาะสมุนไพรบางชนิดจะทำให้ฤทธิ์ของยาเคมีบำบัดลดลงหรือก่อให้เกิดพิษรุนแรงมากขึ้น
3. สังเกตผิวหนังบริเวณที่ฉีดยา ถ้ารู้สึกปวด บวม แดง หรือสงสัยว่ามียารั่วซึมออกนอกหลอดเลือด ให้แจ้งพยาบาลทันที
4. ผู้ป่วยทุกรายทั้งชายและหญิงควรคุมกำเนิดและป้องกันไม่ให้เกิดการตั้งครรภ์ในระหว่างการรักษาด้วยยาเคมีบำบัด เพราะยาเคมีบำบัดอาจส่งผลทำให้ทารกมีความผิดปกติหรือพิการได้ หากสงสัยตั้งครรภ์ให้แจ้งแพทย์ทันที การคุมกำเนิดที่ดีที่สุดในการรักษา คือ การใช้ถุงยางอนามัย

อาหารสำหรับผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาที่มีบำบัด

อาหารเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งในการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็ง การรับประทานอาหารให้ได้สารอาหารเพียงพอและเหมาะสม ก่อน ระหว่าง และหลังการรักษาจะช่วยทำให้ผู้ป่วยแข็งแรง ทนต่อการรักษา มีความรู้สึกดีขึ้น และมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับโรคได้ ผู้ป่วยมะเร็ง อาจจะมีปัญหาจากการรักษาซึ่งมีผลข้างเคียงทำให้รับประทานอาหารได้น้อยลง ดังนั้นเมื่อผู้ป่วยที่มีปัญหาเฉพาะด้านที่ไม่สามารถรับประทานอาหารได้ตามปกติ ควรปรับการกินอาหารตามอาการที่ปรากฏ ได้แก่ อาการเบื่ออาหาร คลื่นไส้ อาเจียน

การปรับรสเปลี่ยน ปากแห้ง เจ็บปาก อิ่มเร็ว ท้องเสีย ท้องผูก ดังนี้

- **เบื่ออาหาร** เลือกอาหารที่ผู้ป่วยพอกินได้ กลิ่น รสไม่จัด เช่น ขนมปังกรอบ ขนมต่าง ๆ ให้กินเป็นอาหารว่าง ควรกำหนดมื้อหลักในช่วงเช้า กินทีละน้อยแต่ทานบ่อย ๆ เช่น จัดอาหารมื้อเล็ก 4-6 มื้อ ให้เครื่องดื่มเสริมพลังงานและโปรตีนสูง เช่น ถ้าผู้ป่วยดื่มนมได้ ให้เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมนม ไอศกรีมนม แต่ถ้าผู้ป่วยไม่ชอบนม ให้พวกน้ำผลไม้ น้ำหวาน ไอศกรีมหวานเย็น ผลไม้ในน้ำเชื่อม
- **คลื่นไส้** เลี่ยงอาหารที่มันเยิ้ม มีกลิ่นฉุน รับประทานอาหารแห้งประเภทแครกเกอร์ ขนมปังกรอบ ทอ้งมัน อาหารที่เลิรฟ์ไม่ปรุงรส ให้มีรสหวานตามธรรมชาติ ไม่เค็ม งดใส่เครื่องเทศบางชนิดที่ผู้ป่วยแพ้
- **อาเจียน** จิบของเหลวไว่ทุก 10-15 นาทีหลังจากอาเจียน เช่น น้ำซูปใส น้ำหวาน น้ำผลไม้ ฯลฯ ยกหัวให้สูงเมื่อเอนหลัง ติดต่อกับแพทย์หากมีอาการปวดเกร็งในท้อง อาจใช้ยาลดอาการอาเจียน
- **อิ่มเร็ว** ให้เครื่องดื่มที่มีสารอาหารเข้มข้น ดื่มระหว่างมื้อ เช่น อาหารเสริมทางการแพทย์ เลี่ยงอาหารมัน - ทอด เนื่องจากย่อยยาก รับประทานอาหารมื้อเล็ก ๆ หลายมื้อ พยายามกินเมื่อสามารถกินได้
- **การปรับรสเปลี่ยน** แบ่งอาหารเป็นมื้อเล็ก กลั้วคอหรือลื่นก่อนรับประทานอาหาร เปลี่ยนเนื้อสัตว์ใช้ปลา ไก่ ไข่ แทนเนื้อแดง ใช้เมนูอาหารมังสวิรัตินึ่งสุกก็ได้ เช่น เต้าหู้ ถั่วชนิดต่าง ๆ ใช้ น้ำมันหอย น้ำมันงา น้ำมันงาช่วยเมื่อมีลิ้นขม รับประทานผลไม้กวนที่มีรสหวานอมเปรี้ยว เช่น สับปะรด แอปเปิ้ล หลีกเลียงเครื่องเทศหรือเครื่องปรุงรสที่มีกลิ่นฉุน ปรุงอาหารไม่มัน เลี่ยงภาชนะเลิรฟ์อาหารที่เป็นพลาสติกหรือโลหะ อาหารควรมีอุณหภูมิอุ่นถึงร้อนจะช่วยให้มีกลิ่นและรสชาติขึ้น
- **ปากแห้ง** รับประทานอาหารอ่อน ๆ มีน้ำเป็นส่วนประกอบมาก เช่น โจ๊ก ข้าวต้ม ก๋วยเตี๋ยวน้ำ หรือใช้ลูกอม ขนมหวานแช่แข็ง หรือไอศกรีมหวานเย็น เลี่ยงเครื่องดื่มหรืออาหารที่มีรสหวานจัด และจิบน้ำบ่อย ๆ

• **แผลในช่องปาก เจ็บปากและลิ้น**

ต้องระวังอาหารและผลไม้ที่เป็นกรดหรือมีรสเปรี้ยว เครื่องเทศที่เผ็ดร้อน รสเค็ม อาหารหยาบหรือกรอบแข็ง ระวังการติดเชื้อในช่องปาก และเลือดออก ให้อาหารอ่อนที่เคี้ยวกลืนง่าย ได้แก่ ข้าวต้ม โจ๊กบดผสมเนื้อสัตว์ ผักก๋วยเตี๋ยว ผักต้ม ผักสุก ผักสด แตงโม มันฝรั่งบด ถั่วเมล็ดแห้งต้มบดกรอง พุดดิ้ง วุ้น ไข่กวน ข้าวโอ๊ต อาหารปั่นผสมสูตรต่าง ๆ เนื้อต้มบด-กรอง เสริฟอาหารอุณหภูมิห้องไม่ร้อนไม่เย็น หลีกเลี่ยงผลไม้ที่มีกรด เช่น ส้ม มะเขือเทศ น้ำผลไม้ บางครั้งเสิร์ฟอาหารขึ้นต้องอุ่นต้มเปื่อย

• **ท้องเสีย**

แนะนำให้ดื่มน้ำให้เพียงพอ เสริมเครื่องดื่มให้พลังงานและเกลือแร่ เช่น น้ำซูปเปอร์ น้ำสกัดเนื้อ น้ำผลไม้ที่ผ่านความร้อน ควรดื่มนมและผลิตภัณฑ์จากนมสักกระยะหนึ่งจนกว่าหยุดถ่าย งดอาหารที่ทำให้เกิดแก๊ส เช่น ถั่วเมล็ดแห้ง เครื่องดื่มอัดแก๊ส

• **ท้องผูก**

แนะนำให้รับประทานใยอาหาร 25-35 กรัมต่อวัน เช่น กินผักผลไม้ ธัญพืชพวกเมล็ดมาก ๆ ดื่มน้ำ 8-10 แก้ว หรือน้ำลูกพรุน น้ำผลไม้อ่อน เติมน้ำมันและออกกำลังกาย หากไม่ได้ผลให้ปรึกษาแพทย์เพื่อให้ผลิตภัณฑ์เพิ่มกาก

อาหารที่ให้ใยอาหาร 4 กรัม ได้แก่ ถั่วแดงหลวง 1/2 ถ้วย ถั่วปากอ้า 1/2 ถ้วย ถั่วลันเตาเม็ด 1/2 ถ้วย ธัญพืชสำเร็จรูปที่ไม่ขัดสี ซีเรียล 1 อ่อนซ์ ข้าวโพด 1/2 ถ้วย อาหารที่มีใยอาหาร 2 กรัม ได้แก่ ผักสด 1 ถ้วย ผักต้มสุก 1/2 ถ้วย ผลไม้ 1/2 ถ้วย เช่น หน่อไม้ฝรั่ง บร็อคโคลี่ กะหล่ำปลี แครอท หอมใหญ่ ถั่วลันเตาฝัก มะเขือยาว คื่นช่าย

• **น้ำลายเหนียว**

ทำให้ฟันผุง่าย ให้อาหารปกติที่มีน้ำ หรือซอสผสม หรืออาหารน้ำ ๆ เครื่องดื่มต่าง ๆ น้ำผักปั่นและผลไม้ ดื่มน้ำให้มากขึ้น เลี่ยงอาหารประเภทขนมปังนุ่ม เจลาติน แอลกอฮอล์ ดูแลสุขภาพช่องปากสม่ำเสมอ

• **น้ำหนักลด**

เพิ่มแคลอรีและโปรตีน เช่น อาหารไขมัน แต่เลี่ยงไขมันอิ่มตัวและไขมันทรานส์ เติมนมผงใส่เครื่องดื่มหรืออาหารประเภทซูปแกง (เสิร์ฟไอศกรีมโยเกิร์ตผลไม้) เติมน้ำตาลในเครื่องดื่ม เสริฟอาหารว่างระหว่างมื้อ เสริมอาหารทางการแพทย์

ตัวอย่างรายการอาหารสำหรับผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัด

วัน	มือเช้า	มือว่าง	มือกลางวัน	มือบ่าย	มือเย็น
จันทร์	ข้าวต้มปลา ไข่ลวกสุก นมพร่องมันเนย กล้วยไข่สุก	นมถั่วเหลือง	ข้าวสวย ต้นกะหล่ำปลี- ใส่แครอทหอบุด ไก่อบสมุนไพร แกงบวดมันเทศ	เต้าส่วน	ข้าวสวย ต้มยำไก่-เห็ดนางฟ้า ผัดผักกาดขาว-หอบุด ผลไม้ตามฤดูกาล
อังคาร	ข้าวต้มข้าว ต้มจับฉ่าย ปลานิลทอด ส้มเขียวหวาน	น้ำข้าวโพด	วุ้นเส้นผัดไก่ใส่ไข่ ขนมบัวลอย	เต้าฮวยนมสด	ข้าวสวย แกงจืดวุ้นเส้นหอบุด ผัดเปรี้ยวหวานใส่กุ้ง ผลไม้ตามฤดูกาล
พุธ	ซูปฟักทอง ขนมปังปิ้ง น้ำเต้าหู้ มะละกอสุก	ลอดช่องไทย	ราดหน้าหมู- ยอดคะน้า ถั่วเขียวต้มน้ำตาล	น้ำลูกเดือย	ข้าวสวย ต้นหัวผักกาดขาวหอบุด น้ำพริกกุ้งสด-ไข่ต้ม- ผักลวก ผลไม้ตามฤดูกาล
พฤหัสบดี	โจ๊กหอบุด-ใส่ตับ ไข่ลวกสุก แก๊กกล้วยหอม กล้วยน้ำว้าสุก	คัสตาร์ด	ข้าวสวย แกงส้มผักรวม ไข่ยัดไส้หอบุด ขนมข้าวเหนียว- หน้าสังขยา	ขนมชั้น	ข้าวสวย แกงจืดเต้าหู้ไข่-หอบุด ปลาพุดต้มเค็ม ผลไม้ตามฤดูกาล
ศุกร์	ข้าวต้มข้าว ผัดผักเขียวใส่ไข่ ปลากะพงนึ่งต้นช่าย องุ่นแดง	โยเกิร์ต รสธรรมชาติ	ข้าวผัดรวมมิตร แกงจืดเต้าหู้ยัดไส้ ขนมสาเกตุ๋นดำ	เต้าฮวยน้ำชিং	ข้าวสวย ต้นมะระยัดไส้หอบุด ปลาแดงทอด ผลไม้ตามฤดูกาล
เสาร์	โจ๊กข้าวกล้องใส่- ไก่บด ไข่ลวกสุก นมสด กล้วยหอม	วุ้นมะพร้าว	ก๋วยเตี๋ยวหมูตุ๋น ถั่วแดงต้มน้ำตาล	ขนมปังแซนวิช ไส้ทูน่า	ข้าวสวย แกงหมูพะโหม่ผัดขิงไทย ผัดบวบเหลี่ยมหอบุด-ไข่ ผลไม้ตามฤดูกาล
อาทิตย์	ข้าวต้มข้าว ผัดผักบุ้งใส่หมูสับ ไก่บดผัดหวาน แคนตาลูปสุกนึ่ง	สังขยาฟักทอง	ข้าวสวย แกงเลียงผักรวม สันในหมอบนึ่งน้ำแดง ขนมขำหริ่ม	มันต้ม	ข้าวสวย ต้นกะหล่ำหอบุด หอมกปลาช่อน ผลไม้ตามฤดูกาล

อาการผิดปกติหลังได้รับยาเคมีที่ควรปรึกษาแพทย์

1. ใช้สูงเกิน 38 องศาเซลเซียส
2. ผื่นคัน
3. หายใจลำบาก
4. คลื่นไส้ อาเจียนรุนแรง น้ำหนักลด หรือเพิ่มทันทีทันใด
5. มีจุดเลือด จ้ำเลือด หรือเลือดออกไม่หยุด
6. ท้องผูก หรือท้องเสียรุนแรง

แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับโรคมะเร็งในประเทศไทย

ช่องทางที่ 1 ท่านสามารถขอคำปรึกษาเพิ่มเติมจากอายุรแพทย์โรคมะเร็ง รวมทั้งขอความเห็นเพิ่มเติมจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญโรคมะเร็งสาขาอื่นร่วมด้วย (Second Opinion) ก่อนตัดสินใจรับการรักษา ในขณะที่มีอายุรแพทย์โรคมะเร็งปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลของรัฐและเอกชนทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดหลายท่าน ซึ่งท่านสามารถตรวจสอบรายชื่อและสถานพยาบาลดังกล่าวได้ใน website ของมะเร็งวิทยาสมาคมแห่งประเทศไทย ที่ www.tSCO.or.th

ช่องทางที่ 2 ท่านสามารถเข้าหาความรู้และสอบถามปัญหาที่ท่านข้องใจสงสัยหรือปัญหาในการดูแลรักษาผู้ป่วย ญาติ เพื่อน หรือบุคคลอันเป็นที่รักของท่านที่ป่วยจากการเป็นโรคมะเร็งได้โดยเข้าไปใน website ของมะเร็งวิทยาสมาคมแห่งประเทศไทย ที่ www.tSCO.or.th

คลินิกโรคมะเร็งอายุรศาสตร์

วันจันทร์	08.00-12.00 น.	แพทย์หญิงสุดสวาท	เลาหวินิจ
		นายแพทย์ทรงวิทย์	พ่ายพัฒน์วงษ์
วันพุธ	08.00-12.00 น.	แพทย์หญิงสุดสวาท	เลาหวินิจ
		นายแพทย์เจษฎา	มณีชวจร
		แพทย์หญิงปิยวรรณ	เทียนชัยอนันต์
		แพทย์หญิงกุลธิดา	มณีนิล
		นายแพทย์ทรงวิทย์	พ่ายพัฒน์วงษ์
นายแพทย์สุนที	สงวนไทร		
วันพฤหัสบดี	08.00-12.00 น.	นายแพทย์เจษฎา	มณีชวจร
วันศุกร์	08.00-12.00 น.	แพทย์หญิงปิยวรรณ	เทียนชัยอนันต์
		นายแพทย์สุนที	สงวนไทร

คลินิกมะเร็งโลหิต ศักดิ์สิริธร ชั้น 6

วันจันทร์	08.00-12.00 น.	แพทย์หญิงประวีณวรรณ	ทั้งทอง
		นายแพทย์อนันต์ชัย	อัศววิกรัย
วันอังคาร	08.00-12.00 น.	นายแพทย์ชัชวาล	นาคะเกศ
		นายแพทย์รัชชัย	สุวรรณบรรณ
		แพทย์หญิงประวีณวรรณ	ทั้งทอง
		แพทย์หญิงคุณภา	เอี่ยมอรุณไทย
วันพุธ	08.00-12.00 น.	นายแพทย์รัชชัย	สุวรรณบรรณ
		นายแพทย์อนันต์ชัย	อัศววิกรัย
วันพฤหัสบดี	08.00-12.00 น.	นายแพทย์ชัชวาล	นาคะเกศ
วันศุกร์	08.00-12.00 น.	แพทย์หญิงคุณภา	เอี่ยมอรุณไทย

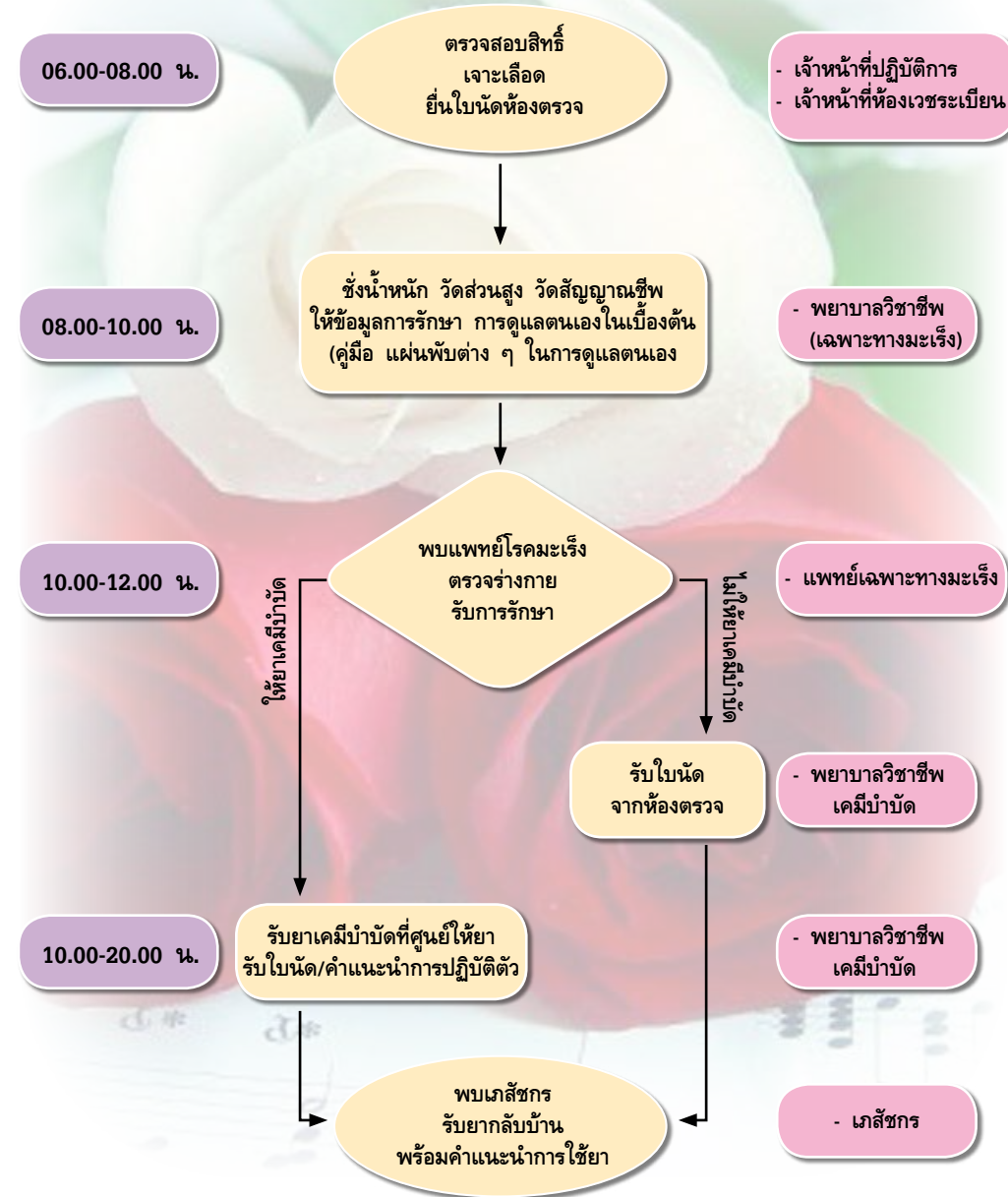
คลินิกโรคมะเร็งนรีเวช

วันจันทร์	08.00-12.00 น.	แพทย์หญิงนิสา	พฤกษ์ระริตานนท์
		แพทย์หญิงอรัญญา	ยันตพันธ์
		แพทย์หญิงฐิติรัตน์	ตันติปรีชาพงศ์
วันอังคาร	08.00-12.00 น.	นายแพทย์คณิศร์	ชนกักร
		นายแพทย์สรน	บุญลิต
วันพุธ	08.00-12.00 น.	นายแพทย์สมบูรณ	ศรศุกกรรัตน์
		นายแพทย์มรุต	ญาณารณพ
		แพทย์หญิงผุสรรัตน์	อินสิทธิ์
วันพฤหัสบดี	08.00-12.00 น.	แพทย์หญิงศิริพร	ฐิติสกุลวงษ์
		แพทย์หญิงกัมยธร	เทียนทอง
วันศุกร์	08.00-12.00 น.	นายแพทย์สุพีเชร	หุ้ยแป
		แพทย์หญิงศรีธัญญา	ชาญพานิชกิจโชติ

คลินิกศัลยกรรมโรคมะเร็ง

วันจันทร์	08.00-12.00 น.	นายแพทย์กษิติน	วิฑูภิญโญภาพ
วันอังคาร	08.00-12.00 น.	นายแพทย์บัลลังก์	ม้วยเผือก
วันพุธ	08.00-12.00 น.	นายแพทย์สันติ	โลกเจริญลาภ
		นายแพทย์สิริพงศ์	สิริกุลพิบูลย์
วันพฤหัสบดี	08.00-12.00 น.	นายแพทย์บัลลังก์	ม้วยเผือก
วันศุกร์	08.00-12.00 น.	นายแพทย์กษิติน	วิฑูภิญโญภาพ

ขั้นตอนรับบริการศูนย์เคมีบำบัด โรงพยาบาลราชวิถี

สถานที่/ช่องทางการให้บริการ

ระยะเวลาเปิดให้บริการ

1. ศูนย์เคมีบำบัด อาคารศูนย์การแพทย์ราชวิถี ชั้น 16 โทร. 02-644-7000 ต่อ 2541-2	จันทร์ - ศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดที่ทางราชการกำหนด) ตั้งแต่ 08.00 - 20.00 น.
2. หน่วยให้ยาเคมีบำบัด ตึกสิรินธร ชั้น 7 โทร. 02-644-7000 ต่อ 3718, 2105	จันทร์ - ศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดที่ทางราชการกำหนด) ตั้งแต่ 08.00 - 20.00 น.
3. หน่วยให้ยาเคมีบำบัด OPD รังสีรักษา ตึกหลวงชำนาญ โทร. 02-644-7000 ต่อ 2503, 2506	จันทร์ - ศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดที่ทางราชการกำหนด) ตั้งแต่ 08.00 - 20.00 น.

ค่าบริการ	ช่องทางรับชำระค่าบริการ
<ul style="list-style-type: none"> - เบิกได้ตามสิทธิการรักษา (กรมบัญชีกลาง, ประกันสังคม, บัตรประกันสุขภาพ) - จ่ายเงินเอง : ชำระค่าบริการด้วยบัตรเครดิตขั้นต่ำ 500 บาทขึ้นไป 	<ul style="list-style-type: none"> - ชำระด้วยตนเองที่ห้องบริการฝ่ายการเงิน
เอกสารและหลักฐานประกอบการยื่นคำขอใช้บริการ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. บัตรประชาชน 2. ใบนัดตรวจ 3. ใบส่งต่อการรักษา 	

ค่าธรรมเนียม

1. ฟรีค่าธรรมเนียม : ในสิทธิจ่ายตรง บัตรประกันสุขภาพผู้มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป สิทธิประกันสังคม พระภิกษุ สามเณร แม่ชี นักบวช และสิทธิอื่น ๆ ที่ทางราชการรับรอง
2. เก็บค่าธรรมเนียมครั้งละ 30 บาท ในสิทธิบัตรประกันสุขภาพอายุน้อยกว่า 60 ปี และบัตรประกันสุขภาพแรงงานต่างชาติด

ช่องทางการร้องเรียน

ถ้าการให้บริการไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่ระบุไว้ข้างต้นสามารถติดต่อเพื่อร้องเรียนได้ที่

1. จดหมายร้องเรียนผ่านผู้บริหาร
2. ผู้รับคำร้องเรียนภายในโรงพยาบาลราชวิถี
3. Application line rajavithi

ระดับการให้บริการ

ระยะเวลา

ใช้ระยะเวลาทั้งสิ้นไม่เกิน 3 ชั่วโมง โดยเริ่มนับระยะเวลาตั้งแต่การยื่นเอกสารที่ครบถ้วนจนถึงรับยาเคมีบำบัด

คุณภาพ

- ผู้ป่วยได้รับบริการดูแลรักษา ถูกต้อง ครบถ้วน และปลอดภัย
- ผลการสำรวจความพึงพอใจผู้มารับบริการได้คะแนนความพึงพอใจดีเยี่ยมไม่น้อยกว่า 85 %

☎ **งานโรคเมะเร็งอายุรศาสตร์ (กรณีเลื่อนนัด)**

02-354-8108, 02-354-8164

- วันจันทร์, ศุกร์ เวลา 13.00 น. - 16.00 น.

วันอังคาร เวลา 08.00 น. - 12.00 น. ต่อ **2540**

- วันจันทร์, พฤหัสบดี และศุกร์

เวลา 08.00 น. - 12.00 น. ต่อ **2110**

- วันพุธ เวลา 08.00 น. - 12.00 น. ต่อ **5119, 3144**

☎ **หน่วยฉุกเฉิน**

02-354-8108, 02-354-8164 ต่อ **6115**

☎ **ศูนย์เคมีบำบัด อาคารศูนย์การแพทย์ราชวิถี (รับปรึกษาสุขภาพ)**

02-354-8108, 02-354-8164 ต่อ **2541-2**

☎ **หน่วยเมะเร็งรื้อวง (รับปรึกษาสุขภาพ)**

02-354-8108, 02-354-8164

- เวลา 08.00 น. - 16.00 น. ต่อ **2105, 3718**

- เวลา 16.00 น. ตลอด 24 ชั่วโมง ต่อ **3714, 3715, 3733**

☎ **หอผู้ป่วยรังสีรักษา ก (หญิง)**

02-354-8108, 02-354-8164 ต่อ 3433

☎ **หอผู้ป่วยรังสีรักษา ข (ชาย)**

02-354-8108, 02-354-8164 ต่อ 3434

☎ **หน่วยให้ยาเคมีบำบัด OPD รังสีรักษา**

02-354-8108, 02-354-8164 ต่อ 2506

☎ **หน่วยเตรียมยาเคมีบำบัด (ปรึกษาเรื่องยาเคมีบำบัด)**

02-354-8108, 02-354-8164 ต่อ **2654**

☎ **หน่วยโภชนาการ**

02-354-8108, 02-354-8164 ต่อ **2652, 2956**

คณะผู้จัดทำ

คณะกรรมการเคมีบำบัด สหสาขาวิชาชีพ

สุขภาพดี
เริ่มต้นที่นี่

งานพัฒนาและส่งเสริมวิชาการสุขภาพ

กลุ่มงานสนับสนุนวิชาการ โรงพยาบาลราชวิถี

โทร **02-644-7000** ต่อ **2823, 2824**

กระทรวงสาธารณสุข